ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

Մանկավարժություն և հոգեբանություն
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ _Լ.Գ.Բաղդասարյան_ /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № _14_

«06» 02. 2024 թ.

_____ՄՀ/բ-010 Դիֆերենցիալ հոգեբանություն_ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն` ___031301.00.6__ Հոգեբանություն__
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր` __031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան` _Հոգեբանության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն` _Մանկավարժության և հոգեբանության___
/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը` _____________Առկա/ հեռակա_____________
/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա ________2/4______________________________
հեռակա _______3/5____________________

Դասախոս(ներ)` _______Ավագիմյան Հայկ_________________
/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ_____avagym@mail.ru________

Վանաձոր- 2024թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում ………………………………… 3
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները ……………………………………………… 3
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները ……………………………………………… 4
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները ……………………………………… …
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների ……………………………………………………… …
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը ……………………………………………………… …
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները ……………………………………… …
8. Դասավանդման մեթոդներ……………………………………………………………… …
9. Ուսումնառության մեթոդները ……………………………………………………… …
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը ……………………………………………………………………………………… …
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ…………………
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ……………………………………… …
    - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ …
    - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ…………………………………………… …
    - 12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ……………………………………………………………………… …
    - 12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ ……… …
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում………………… …
14. Գնահատում………………………………………………………………………… …
    - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում………………………………… …
    - 14.2. Հարցաշար……………………………………………………………… …
    - 14.3. Գնահատման չափանիշներ……………………………………………… …
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ………………………………………………… …

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. **Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում[1].**

«Դիֆերենցիալ հոգեբանության» դասընթացը կարևորվում է հոգեբանության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, ներառված է կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի «Հատուկ մասնագիտական» կրթամասում:

2. **Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.** ուսանողների մոտ զարգացնել պատկերացումներ անհատական տարբերությունների էության, առաջացման և յուրահատկության մասին:

2.1. Դասընթացի խնդիրներն են.

- Ծանոթացնել դիֆերենցիալ հոգեբանության զարգացման պատմության, նպատակի, խնդիրների և տեսամեթոդաբանական հիմքերի հետ:
- Բացատրել անհատական տիպաբանական տարբերությունների օրինաչափությունները:
- Ամրապնդել ուսանողների կողմից ձեռքբերված տեսական գիտելիքները գործնական իրավիճակային խնդիրներով:
- Սովորեցնել ուսանողներին կատարել հոգեկան գործընթացների առանձնահատկությունների հետազոտություններ, անձի անհատական տիպաբանական հատկությունների բացահատում և կատարել եզրահանգումներ ըստ արդյունքների:
- Սովորեցնել ուսանողներին վերլուծել անհատական տիպանական առանձնահատկությունները դիֆերենցիալ հոգեբանական համատեքստում:

3. **Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/**……

«Դիֆերենցիալ հոգեբանության» դասընթացին մասնակցելու կարևոր նախապայման է ուսանողների գիտելիքների և հմտությունների առկայությունը «Հոգեբանություն» մասնագիտության բակալավրի կրթական ծրագրում ուսուցանվող «Ընդհանուր հոգեբանություն», «Անձի հոգեբանություն», «ԲՆԳ ֆիզիոլոգիա», «Տարիքային հոգեբանություն» դասընթացներից

4. **Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը[2] և /կամ կոմպետենցիաները.**

«Դիֆերենցիալ հոգեբանության» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

Գիտելիք՝

- Դիֆերենցիալ հոգեբանության հիմնական հասկացությունների, մեթոդների, մարդկանց հոգեբանական առանձնահատկությունների տարբերության դետերմինանտների և դիապազոնի իմացություն:

---

[1] Ներկայացվում է դասընթացի կարևորությունը տվյալ կրթական ծրագրի խնդիրների լուծման հարցում և տեղը ուսումնական պլանում ըստ կրթաբլոկների

[2] http://www.vsu.am/karg/ararkayakan-nkaragir-17.pdf

Լրացվում է «Առարկայի նկարագրի մշակման ռազմավարության» կոմպետենցիաների ցանկին համապատասխան:

Հմտություն՝

- Խմբային, տիպաբանական և անհատական տարբերության էության տարբերակում:

Կարողունակություն՝

- Դիֆերենցիալ-հոգեբանական հետազոտությունների տվյալների մեկնաբանություն, կառուցվածքային-գործառնական և յամակարգային վերլուծություն:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա)Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,
ԳԿ3 հենքային և ընդհանուր գիտելիքներ,
ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,
Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝
ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,
ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,
ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,
ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ)Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,
ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,
ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,
ԱԿ7ցուցաբերել ուսումնասիրման ոլորտում հետազոտությունների որակի իմացություն,
ԱԿ8 հասկանալ գիտական տեսությունների ստուգման փորձարարական և դիտարկիչ միջոցների արդյունքները:
ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,
ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների[3].

«Դիֆերենցիալ հոգեբանության.» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել իր մասնագիտական գործունեության ընթացքում, նաև մագիստրատուրայում ու ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և հոգեբանության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

[3] Նշվում է, թե տվյալ դասընթացի յուրացման, ամփոփման արդյունքում ձեռքբերված գիտելիքները, հմտությունները և կարողությունները աշխատաշուկայի որ բնագավառներում և ոլորտներում կարող է շրջանավարտը կիրառել

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ	Հեռակա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	4 կրեդիտ/120ժամ	

Աշխատանքի տեսակը	ժամաքանակ	ժամաքանակ
Դասախոսություն	20	
Գործնական աշխատանք	20	
Սեմինար պարապմունք		
Լաբորատոր աշխատանք	16	
Ինքնուրույն աշխատանք	64	
Ընդամենը	120	
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ընթացիկ քննություն	

7. **Ուսումնական աշխատանքների տեսակները**[4] .
   - **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
   - **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային գրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական

---

[4] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **<u>Սեմինար պարապմունքները</u>** խմբային պարապմունքների հիմնական տեսակներից է, որի ընթացքում ուսանողը սովորում է բանավոր շարադրել նյութը, պաշտպանել իր տեսակետները և եզրահանգումները: Սեմինարի ընթացքում ուսանողները քննարկում, պատասխանում են թեման, զեկույցները և ռեֆերատները, որոնք հանձնարարել է դասախոսը:
Սեմինարին պատրաստվելու համար անհրաժեշտ է ուսումնասիրել հիմնական և լրացուցիչ գրականություն տվյալ թեմայով: Գրականության ուսումնասիրությունից և համառոտագրումից հետո պետք է կազմել պլան՝ բանավոր պատասխանի համար, ապա մտածել ելույթի բովանդակությանհարցադրումների և պատասխանների մասին:

- **<u>Լաբորատոր աշխատանքները</u>** նպաստում են տեսական նյութի առավել լավ յուրացմանը և ամրապնդմանը: Լաբորատոր աշխատանքները նպատակ ունեն ամրապնդելու ուսումնասիրվող թեմաների տեսական դրույթները, ուսանողներին ուսուցանելու փորձարարական հետազոտությունների մեթոդները, հաղորդելու ինքնուրույն վերլուծության, տվյալների ամփոփման, լաբորատոր սարքավորումների, համակարգիչների, սարքերի, էլեկտրոնային ծրագրերի հետ աշխատելու փորձ և հմտություններ: Լաբորատոր աշխատանքն անցկացման համար ուսանողը պարտավոր է ուսումնասիրել թեմային վերաբերող տեսական նյութը (դասախոսւություն, համապատասխան գրականություն) և փորձի, հետազոտության մեթոդոլոգիան:
Դասախոսի հսկողությամբ ուսանողը իրականացնում է փորձը, հետազոտությունը, գրանցում է արդյունքները և կատարում (գրանցում) համապատասխան եզրակացություն
- **<u>Ինքնուրույն աշխատանքը</u>** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:
Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են[5]՝
    - **<u>Ռեֆերատ</u>** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
    - <u>Կոնկրետ իրավիճակների վերլուծություն</u> – ուսանողների ակտիվ գործունեության կազմակերպման ամենաարդյունավետ և տարածված ձևերից մեկն է, որը զարգացնում է մասնագիտական և կեցությանը վերաբերող տարբեր հարցերի վերլուծության կարողությունը:
    - *<u>Հարցի նախապատրաստման մոդել</u>* –կամավորության սկզբունքով ընտրված ուսանողն իր նախընտրած հակիրճ ձևով նախապատրաստում է տվյալ առարկայից քննության կամ ստուգարքի հարցերի իր պատասխանների փաթեթը: Քննությունից (ստուգարքից) 1 շաբաթ առաջ նա հանձնում է փաթեթը դասախոսին, որը ստուգում է այդ նյութերը և որոշում դրանց համապատասխանությունը տվյալ առարկայի բովանդակությանը:
    - **<u>Զեկույց</u>** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

[5] Թողել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

- <u>Հարցազրույց</u> – վերահսկողության միջոց, որը կազմակերպվում է որպես հատուկ զրույց դասավանդողի և ուսանողների միջև՝ կապված այնպիսի թեմայի հետ ինչպիսին կարգապահությունն է, և նախատեսված է հստակեցնել ուսանողների գիտելիքների շրջանակը կոնկրետ թեմայի, հարցի վերաբերյալ:

8. **Դասավանդման մեթոդներներն են՝**[6] հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, *թեմատիկ սեմինար*, սեմինար-բանավեճ, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք, ուսուցում գործողությամբ (action learning), իրավիճակային խնդիրների վերլուծություն, գործարար խաղեր….

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են**[7]՝ մտքերի քարտեզագրում, թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, ալգորիթմների և հրահանգների կազմում, աղյուսակների և դասակարգման համեմատման և համակարգման սխեմաների կազմում, փորձի/հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում….

---

[6] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

[7] Ներկայացված են օրինակներ: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

10. **Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների[8].**

հ/հ	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների				
		դասախոսություն	սեմինար պարապմունք	գործնական աշխատանք	լաբորատոր աշխատանք	ինքնուրույն աշխատանք
1.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության առարկան, պատմությունը և հիմնական ուղղությունները:	2		2	2	
2.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդները:	2		2	2	
3.	Անհատական տարբերությունների աղբյուրները:	4		4	2	
4.	Անհատական բնութագրերը՝ կիսագնդերի ասիմետրիան և խառնվածքը:	4		4	4	
5.	Բնավորության հոգեբանություն:	4		4	2	
6.	Ընդունակությունների հոգեբանություն:	2		2	2	
7.	Տիպաբանական մոտեցումը անձի և բնավորության ուսումնասիրության նկատմամբ:	2		2	2	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20		20	16	

11. **Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ**

հ/հ	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		

[8] Նման է օրացուցային պլանին

1.	Анастази, А. Дифференциальная психология. Индивидуальные и групповые различия в поведении / А. Анастази; пер. с англ. – М.: ЭКСМОПресс, 2001. – 752 с.	2001
2.	Ильин, Е.П. Психология индивидуальных различий / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с	2004
3.	Нартова-Бочавер, С.К. Дифференциальная психология / С.К. Нартова-Бочавер. – М.: Флинта, 2003. – 280 с.	2003
4.	Психология индивидуальных различий / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 720 с.	2008
Լրացուցիչ գրականություն(ԼԳ)		
1.	Ананьев, Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.	2001
2.	Купер, К. Индивидуальные различия / К. Купер; пер. с англ. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 527 с	2000
3.	Мерлин, В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности / В.С. Мерлин. – М.: Мир, 1986. – 254 с.	1986
4.	Небылицын, В.Д. Психофизиологические исследования индивидуальных различий / В.Д. Небылицын. – М.: Эксмо, 1976. – 336 с.	1976

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Գրականություն[9]
1.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության առարկան, պատմությունը և հիմնական ուղղությունները:	Մարդու անհատականության գիտական ուսումնասիրության դիֆերենցիալ հոգեբանական մոտեցումը:	2	ՊԳ1; ՊԳ3; ԼԳ1
2.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդները:	Անհատական առանձնահատկությունների դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիական ուսումնասիրությունը: Անհատական առանձնահատկությունների	2	ՊԳ2,ՊԳ4, ԼԳ1, ԼԳ3,ԼԳ4

[9] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		միասնական ուսումնասիրությունը:		
3.	Անհատական տարբերությունների աղբյուրները:	Միջավայրի և ժառանգականության փոխազդեցությունը: Դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիան անհատական տարբերությունների հոգեբանության գիտական հիմք: Անհատականության հատուկ տեսություն:	2	ՊԳ2; ՊԳ3; ԼԳ2
4.	Անհատական բնութագրերը՝ կիսազնդերի ասիմետրիան և խառնվածքը:	Կիսազնդերի ասիմետրիան և դրա դրսևորումները օնտոգենեզում: Խառնվածքը որպես անհատականության հատկանիշ: Խառնվածքի մարմնակազմական տեսությունները: Խառնվածքի հոգեբանական տեսությունները: Խառնվածքի կառուցվածքը Ռուսալովի տեսության մեջ:	2	ՊԳ1; ՊԳ3; ԼԳ3,ԼԳ4
5.	Բնավորության հոգեբանություն:	Բնավորության տեղը անհատականության կառուցվածքում: Բնավորության հոգեբանությունը Լազուրսկու աշխատություններում: Հեյմանս- Լը Սենի բնավորության տիպաբանությունը: Բնավորության շեշտադրումների տիպաբանական դասակարգումները (Լեոնհարդ, Լիչկո, MMPI)	4	ՊԳ3,ՊԳ4
6.	Ընդունակությունների հոգեբանություն:	Ընդունակություններն անհատականության կառուցվածքում: Ինտելեկտուալ ընդունակությունների հետազոտությունները: Օժտվածությունը և հանճարեղությունը:	4	ՊԳ2,ՊԳ4, ԼԳ2, ԼԳ3,ԼԳ4
7.	Տիպաբանական մոտեցումը անձի և բնավորության ուսումնասիրության	Դասակարգումը որպես գիտական մեթոդ: Յունգի կողմից առնձնացված հոգեբանական տիպերը: Բնավորության	4	ՊԳ1;ՊԳ2, ՊԳ3; ՊԳ4, ԼԳ1, ԼԳ3,

	նկատմամբ:	կլինիկական-էքզիստենցիալ տիպաբանությունը: Մաք-Վիլյամսին հոգեվերլուծական ախտորոշումը:		

12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

հ/հ	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[10]
1.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության առարկան, պատմությունը և հիմնական ուղղությունները:				
2.	Դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդները:				
3.	Անհատական տարբերությունների աղբյուրները:				
4.	Անհատական բնութագրերը՝ կիսագնդերի ասիմետրիան և խառնվածքը:				
5.	Բնավորության հոգեբանություն:				
6.	Ընդունակությունների հոգեբանություն:				
7.	Տիպաբանական մոտեցումը անձի և				

[10] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

	բնավորության ուսումնասիրության նկատմամբ:				

12.3. Լաբորատոր աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	*Թեմա*	Ուսումնասիրվող հարցեր	*Ժամաքանակ*	Ստուգման ձևը	Գրականություն[11]
1.					
2.					

12.4. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը[12]	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն[13]
1.						
2.						
3.						

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում[14]

[11] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն
[12] Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը
[13] Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	Համակարգիչ. պրոյեկտոր
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Սարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

[14] Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար

14. **Գնահատում**

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառկման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի[15]:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է քննությամբ :

Քննությամբ ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի 2 քննության միջոցով և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

---

[15]«Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի ուսանողների գիտելիքների ստուգման, գնահատման և հաշվառման կանոնակարգ» (ընդունված ՎՊՀ-ի գիտական խորհրդի կողմից 30.062022թ.),

1. Մարդու անհատականության գիտական ուսումնասիրության դիֆերենցիալ հոգեբանական մոտեցումը:
2. Անհատական առանձնահատկությունների դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիական ուսումնասիրությունը:
3. Անհատական առանձնահատկությունների միասնական ուսումնասիրությունը:
4. Միջավայրի և ժառանգականության փոխազդեցությունը:
5. Դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիան անհատական տարբերությունների հոգեբանության գիտական հիմք:
6. Անհատականության հատուկ տեսություն:
7. Կիսագնդերի ասիմետրիան և դրա դրսևորումները օնտոգենեզում:
8. Խառնվածքը որպես անհատականության հատկանիշ:
9. Խառնվածքի մարմնակազմական տեսությունները:
10. Խառնվածքի հոգեբանական տեսությունները:
11. Խառնվածքի կառուցվածը Ռուսալովի տեսության մեջ:
12. Բնավորության տեղը անհատականության կառուցվածքում:
13. Բնավորության հոգեբանությունը Լազուրսկու աշխատություններում:
14. Հեյմանս- Լը Սենի բնավորության տիպաբանությունը:
15. Բնավորության շեշտադրումների տիպաբանական դասակարգումները (Լեոնհարդ, Լիչկո, MMPI)
16. Ընդունակություններն անհատականության կառուցվածքում:
17. Ինտելեկտուալ ընդունակությունների հետազոտությունները:
18. Օժտվածությունը և հանճարեղությունը:
19. Դասակարգումը որպես գիտական մեթոդ:
20. Յունգի կողմից առնձնացված հոգեբանական տիպերը:
21. Բնավորության կլինիկական-էքզիստենցիալ տիպաբանությունը:
22. Մաք-Վիլյամսին հոգեվերլուծական ախտորոշումը:

<u>**Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)**</u>

- **Ընդգրկված թեմաները.**

  1. Դիֆերենցիալ հոգեբանության առարկան, պատմությունը և հիմնական ուղղությունները:
  2. Դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդները:
  3. Անհատական տարբերությունների աղբյուրները:
  4. Անհատական բնութագրերը՝ կիսագնդերի ասիմետրիան և խառնվածքը:

- **Ընդգրկված հարցեր.**

1. Մարդու անհատականության գիտական ուսումնասիրության դիֆերենցիալ հոգեբանական մոտեցումը:
2. Անհատական առանձնահատկությունների դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիական ուսումնասիրությունը:
3. Անհատական առանձնահատկությունների միասնական ուսումնասիրությունը:
4. Միջավայրի և ժառանգականության փոխազդեցությունը:
5. Դիֆերենցիալ հոգեֆիզիոլոգիան անհատական տարբերությունների հոգեբանության գիտական հիմք:
6. Անհատականության հատուկ տեսություն:
7. Կիսագնդերի ասիմետրիան և դրա դրսևորումները օնտոգենեզում:
8. Խառնվածքը որպես անհատականության հատկանիշ:
9. Խառնվածքի մարմնակազմական տեսությունները:

10. Խառնվածքի հոգեբանական տեսությունները:
11. Խառնվածքի կառուցվածը Ռուսալովի տեսության մեջ:

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկվող թեմաները.**

1. Բնավորության հոգեբանություն:

2. Ընդունակությունների հոգեբանություն:

3. Տիպաբանական մոտեցումը անձի և բնավորության ուսումնասիրության նկատմամբ:

- **Ընդգրկված հարցեր.**

1. Բնավորության տեղը անհատականության կառուցվածքում:
2. Բնավորության հոգեբանությունը Լազուրսկու աշխատություններում:
3. Հեյմանս- Լը Սենի բնավորության տիպաբանությունը:
4. Բնավորության շեշտադրումների տիպաբանական դասակարգումները (Լեոնհարդ, Լիչկո, MMPI)
5. Ընդունակություններն անհատականության կառուցվածքում:
6. Ինտելեկտուալ ընդունակությունների հետազոտությունները:
7. Օժտվածությունը և հանճարեղությունը:
8. Դասակարգումը որպես գիտական մեթոդ:
9. Յունգի կողմից առնձնացված հոգեբանական տիպերը:
10. Բնավորության կլինիկական-էքզիստենցիալ տիպաբանությունը:
11. Մաք-Վիլյամսին հոգեվերլուծական ախտորոշումը:

11.1. Գնահատման չափանիշները[16].

- Տեսական գիտելիքները………:
- Գործնական աշխատանքները……:
- Սեմինար պարապմունքները……:
- Լաբորատոր աշխատանքները….:
- Ինքնուրույն աշխատանքը….:

[16] Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման

«ՎԱՆԱՁՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Մասնագիտություն՝ ____**031301.00.6**__Հոգեբանություն__
/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ __031301.01.6 Հոգեբանություն
/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ _Հոգեբանության բակալավր
/բակալավր, մագիստրատուրա/

Վանաձոր 2024

Առկա ուսուցման համակարգ

<table>
<tr><td>Դասընթացի թվանիշը, անվանումը</td><td colspan="4">ՄՀ/բ-010 Դիֆերենցիալ հոգեբանություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը</td><td colspan="4">4 կրեդիտ</td></tr>
<tr><td>Ուսումնառության տարի / կիսամյակ</td><td colspan="4">2-րդ տարի, 4-րդ կիսամյակ</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Ժամերի բաշխումը</td><td rowspan="4">Լսարանային</td><td rowspan="4">56</td><td>Դասախոսություն</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Սեմինար</td><td></td></tr>
<tr><td>Լաբորատոր աշխատանք</td><td>16</td></tr>
<tr><td>Գործնական աշխատանք</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Ինքնուրույն</td><td colspan="3">64</td></tr>
<tr><td>Ընդամենը</td><td colspan="3">120</td></tr>
<tr><td>Ստուգման ձևը</td><td colspan="4">ընթացիկ քննություն</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի նպատակը</td><td colspan="4">Ուսանողների մոտ զարգացնել պատկերացումներ անհատական տարբերությունների էության, առաջացման և յուրահատկության մասին:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի վերջնարդյունքները</td><td colspan="4">Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.
Գիտելիք՝
• Դիֆերենցիալ հոգեբանության հիմնական հասկացությունների, մեթոդների, մարդկանց հոգեբանական առանձնահատկությունների տարբերության դետերմինանտների և դիապազոնի իմացություն:
Հմտություն՝
• Խմբային, տիպաբանական և անհատական տարբերության էության տարբերակում:

Կարողունակություն՝
Դիֆերենցիալ-հոգեբանական հետազոտությունների տվյալների մեկնաբանություն, կառուցվածքային-գործառնական և յամակարգային վերլուծություն:</td></tr>
<tr><td>Դասընթացի բովանդակությունը</td><td colspan="4">Թեմա 1. Դիֆերենցիալ հոգեբանության առարկան, պատմությունը և հիմնական ուղղությունները:
Թեմա 2. Դիֆերենցիալ հոգեբանության մեթոդները:</td></tr>
</table>

	Թեմա 3. Անհատական տարբերությունների աղբյուրները։ Թեմա 4. Անհատական բնութագրերը՝ կիսագնդերի ասիմետրիան և խառնվածքը։ Թեմա 5. Բնավորության հոգեբանություն։ Թեմա 6. Ընդունակությունների հոգեբանություն։ Թեմա 7. Տիպաբանական մոտեցումը անձի և բնավորության ուսումնասիրության նկատմամբ։
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	**Գրավոր հարցում, Ձևավորող գնահատում- Բանավոր հարցում, անհատական և խմբային առաջադրանքներ, բազմակի ընտրության թեստեր, բանավեճ, քննարկում, ելույթ։**
Գրականություն	Պարտադիր- 1. Анастази, А. Дифференциальная психология. Индивидуальные и групповые различия в поведении / А. Анастази; пер. с англ. – М.: ЭКСМОПресс, 2001. – 752 с. 2. Ильин, Е.П. Психология индивидуальных различий / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2004. – 701 с 3. Нартова-Бочавер, С.К. Дифференциальная психология / С.К. Нартова-Бочавер. – М.: Флинта, 2003. – 280 с. 4. Психология индивидуальных различий / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. – М.: АСТ: Астрель, 2008. – 720 с. Լրացուցիչ- 1. Ананьев, Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. – СПб.: Питер, 2001. – 288 с. 2. Купер, К. Индивидуальные различия / К. Купер; пер. с англ. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 527 с 3. Мерлин, В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности / В.С. Мерлин. – М.: Мир, 1986. – 254 с. Небылицын, В.Д. Психофизиологические исследования индивидуальных различий / В.Д. Небылицын. – М.: Эксмо, 1976. – 336 с.